Szkolenie PSEA dla organizacji partnerskich

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

PSEA NETWORK, POLAND

Plan szkolenia

Moduł 1: Definiowanie niewłaściwych zachowań seksualnych

Moduł 2: Konsekwencje SEAH

Moduł 3: Jak pracować z osobami doświadczającymi SEA

Moduł 4: Zgłaszanie przypadków SEA

Moduł 5: Rola i zobowiązania naszych organizacji

Zanim zaczniemy

U niektórych z nas to szkolenie może wywołać dyskomfort emocjonalny lub psychiczny.

Jeśli poczujesz się niekomfortowo zrób sobie przerwę i dołącz do szkolenia jak będziesz gotowy_a.
Jeśli potrzebujesz wsparcia możesz zgłosić się do osób prowadzących sesję.

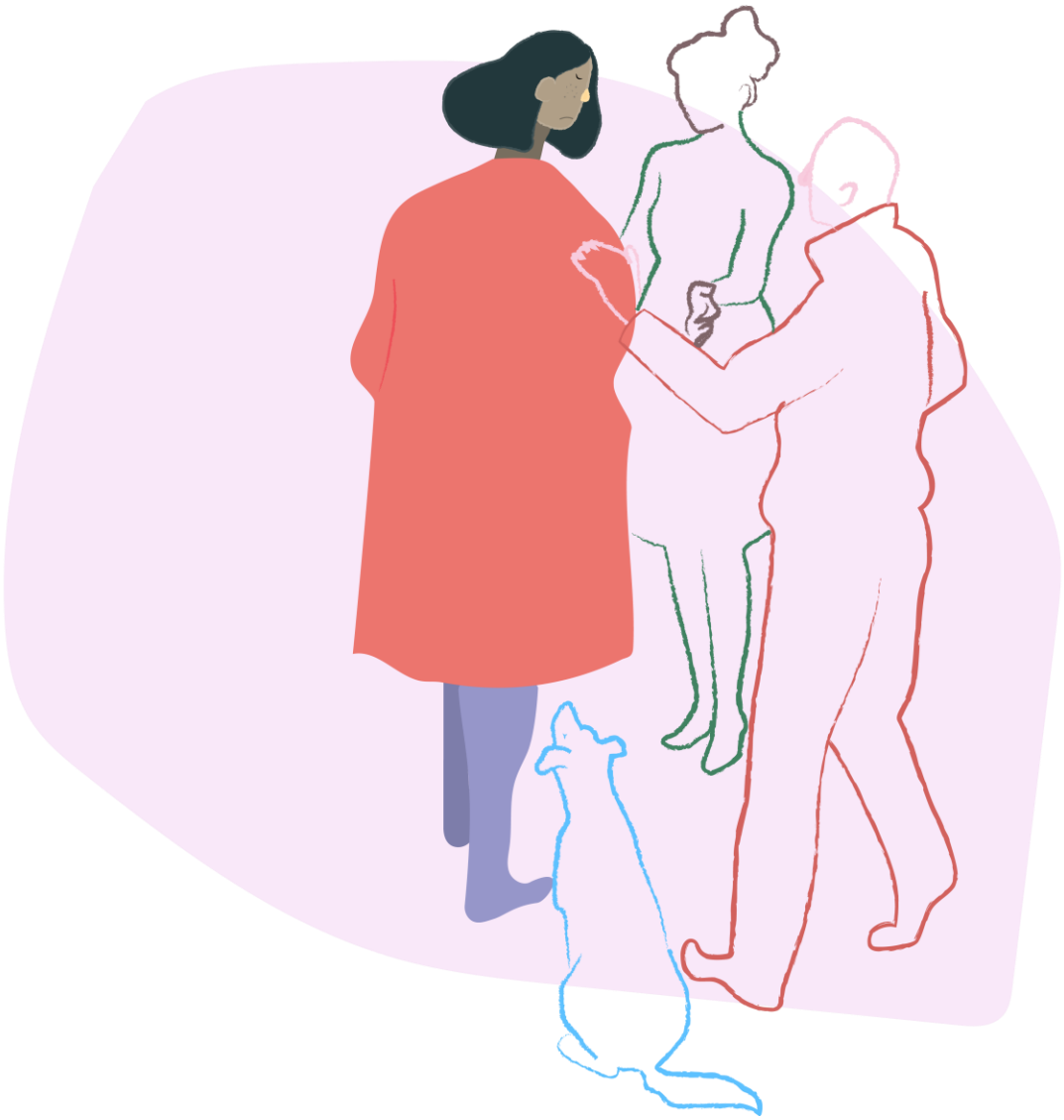

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation
PSEA NETWORK, POLAND

1. DEFINIOWANIE NIEWŁAŚCIWYCH ZACHOWAŃ SEKSUALNYCH

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

PSEA NETWORK, POLAND

Przypadki niewłaściwych zachowań seksualnych

PRAWDZIWE PRZYPADKI

Pracownik organizacji humanitarnej korzysta po godzinach z usług pracowników i pracowniczek seksualnych. Pracuje on w kraju, gdzie korzystanie z takich usług nie jest penalizowane.

Jest to:

- SE Wyzyskiwanie seksualne
- SA Wykorzystywanie seksualne
- SH Molestowanie seksualne
- A Zachowanie akceptowalne

Przypadki niewłaściwych zachowań seksualnych

PRAWDZIWE PRZYPADKI

Pan X jest pracownikiem ośrodka pobytowego dla uchodźców. Podczas rozmowy z kolegą z pracy omawiał on sytuację jednej z mieszkanek, która ma 17 lat. W którymś momencie stwierdza:
„Niezła z niej w sumie laska! Ciekawy jestem czy ma chłopaka, bo jak nie, to chętnie się nią zajmę i pomogę zasymilować.”

Jest to:

- SE Wyzyskiwanie seksualne
- SA Wykorzystywanie seksualne
- SH Molestowanie seksualne
- A Zachowanie akceptowalne

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation
PSEA NETWORK, POLAND

Przypadki niewłaściwych zachowań seksualnych

„Pan Z wiedział, że moja rodzina znajduje się w ciężkiej sytuacji. Pewnego dnia, podczas dystrybucji paczek zawierających artykuły potrzebne mojej rodzinie, zauważyłam, że wszyscy otrzymują ich dwie sztuki. Kiedy nadeszła moja kolej otrzymałam tylko jedną paczkę. Zapytałam dlaczego inni dostali więcej niż ja, na co pan Z powiedział mi, że jeśli chcę dostać kolejną paczkę muszę dać mu swój numer telefonu. Bardzo potrzebowałam drugiej paczki, więc dałam mu swój numer”

PRAWDZIWE PRZYPADKI

Jest to:

- SE Wyzyskiwanie seksualne
- SA Wykorzystywanie seksualne
- SH Molestowanie seksualne
- A Zachowanie akceptowalne

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

PSEA NETWORK, POLAND

Wyzyskiwanie i wykorzystywanie seksualne są związane z nadużyciem władzy

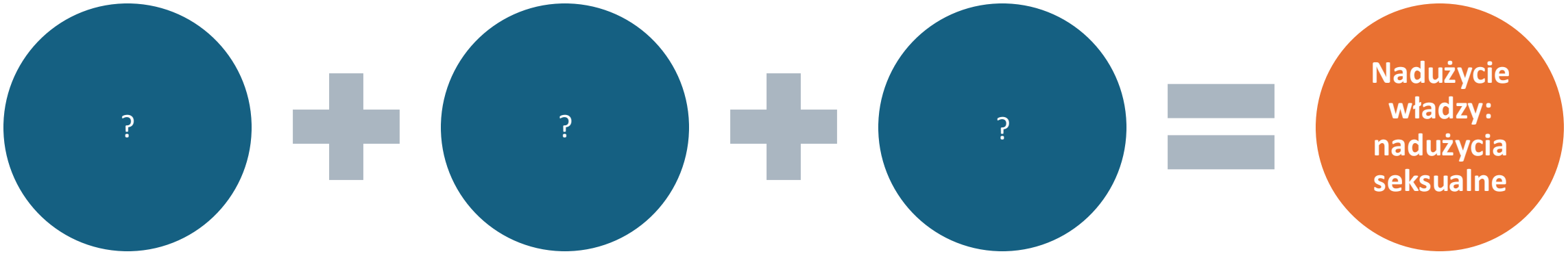

Wyzyskiwanie i wykorzystywanie seksualne są związane z nadużyciem władzy

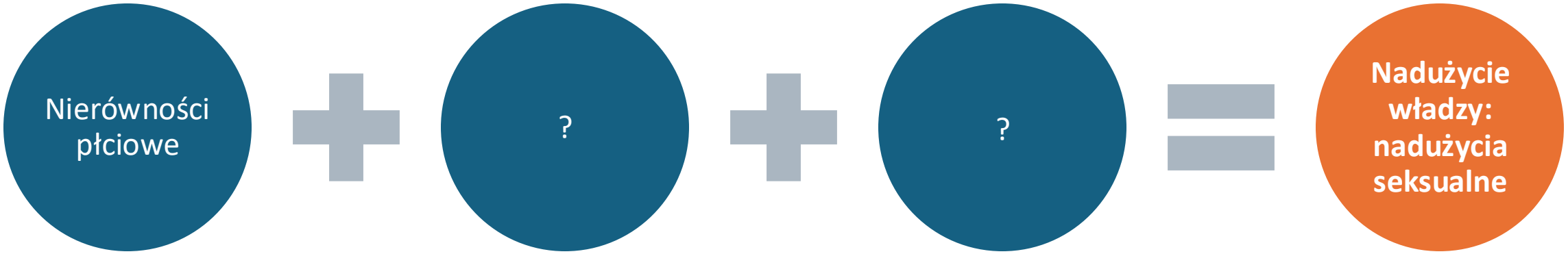

Wyzyskiwanie i wykorzystywanie seksualne są związane z nadużyciem władzy

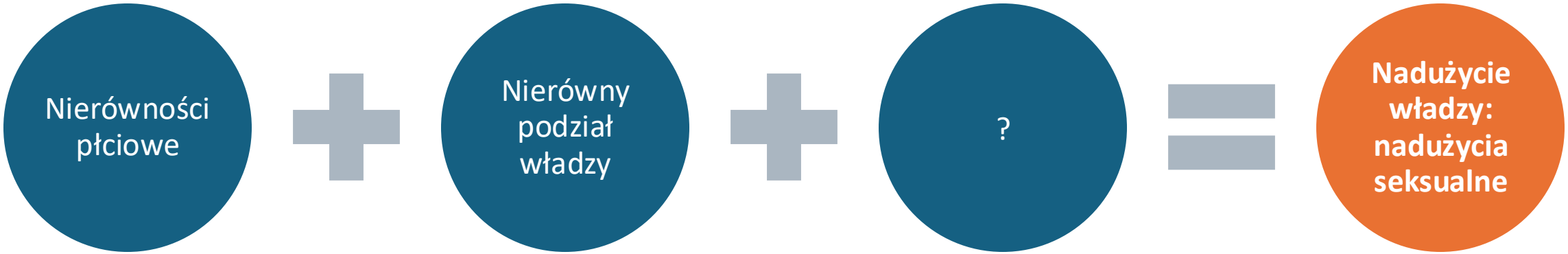

Wyzyskiwanie i wykorzystywanie seksualne są związane z nadużyciem władzy

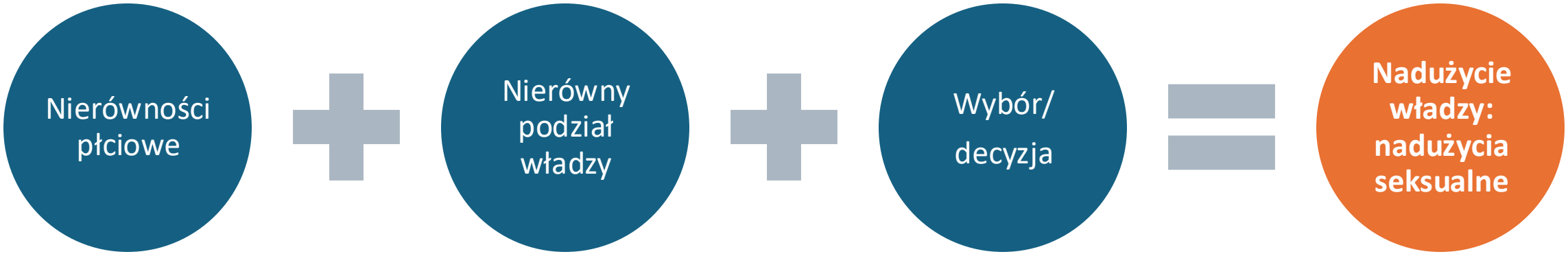

Jak odróżnić SEA od GBV?

Czym jest przemoc ze względu na płeć (GBV)?

Przemoc ze względu na płeć (GBV) to ogólny termin określający każdy **szkodliwy czyn** popełniany **wbrew woli danej osoby** i oparty na **społecznie przypisywanych (genderowych) różnicach** między mężczyznami i kobietami.

Interagency Standing Committee

Przykłady?

- Gwałt
- Napaść na tle seksualnym
- Przemoc fizyczna
- Przemoc psychiczna i emocjonalna
- Wymuszone/wczesne małżeństwo
- Odmowa dostępu do zasobów (pomocy medycznej, edukacji, pieniędzy, etc.)

Definiowanie SEAH

	Wyzyskiwanie seksualne (SE)	Wykorzystywanie seksualne (SA)	Molestowanie seksualne (SH)
Kto?	• My + Osoba otrzymująca pomoc	• My + Osoba otrzymująca pomoc	• My + My
Co?	• Wykorzystanie trudnego położenia innej osoby, swojej dominującej pozycji lub nadużycie zaufania • Aktywność seksualna osoby dotkniętej przemocą generuje korzyści	• Fizyczna ingerencja o charakterze seksualnym • Użycie siły lub przymusu	• Niechciane zaloty lub zachowania o charakterze seksualnym • Tworzenie środowiska odbierającego pewność siebie, uzależnianie zatrudnienia od przyzwolenia na niechciane zachowania
Przykłady?	• Oferowanie pieniędzy, upominków lub pracy w zamian za seks • Uzależnianie należnych świadczeń od zgody na seks lub szantażowanie w celu doprowadzenia do czynności seksualnych • Korzystanie z usług pracowniczek i pracowników seksualnych • Grożenie wyzyskaniem seksualnym	• Niechciane pocałunki, dotyk, chwytanie lub pocieranie • Grożenie niechcianymi czynnościami seksualnymi • Gwałt lub usiłowanie gwałtu • Wszelkie czynności seksualne z udziałem dziecka	• Dotykanie, całowanie lub nieodpowiednie zwracanie się do współpracowników/czek • Dokonanie lub próba napaści seksualnej • Gwałt lub usiłowanie gwałtu

Glosariusz ONZ terminologii dotyczącej wykorzystywania seksualnego i niegodziwego traktowania w celach seksualnych (wydanie drugie z roku 2017);
Model systemowej polityki ONZ wobec molestowania seksualnego (zatwierdzony 11-12 października 2018 r.)

Podstawowe zasady

DOTYCZĄCE WYZYSKIWANIA I WYKORZYSTYWANIA SEKSUALNEGO (SEA)

IASC Inter-Agency Standing Committee

1

Wyzyskiwanie i wykorzystywanie seksualne (SEA) stanowi poważne naruszenie i jest podstawą do rozwiązania stosunku pracy.

NIE MA DRUGICH SZANS

2

Wszelkie czynności seksualne z udziałem dzieci (< 18 lat) są zabronione.

NIE DLA SEKSU Z DZIEĆMI

3

Zabronione jest oferowanie pieniędzy, zatrudnienia, towarów lub usług w zamian za seks.

NIE OFERUJ PRACY/PIENIĘDZY ZA SEKS

4

Zabronione są wszelkie relacje seksualne z beneficjentami wiążące się z nieuprawnionym wykorzystaniem posiadanej pozycji.

NIE DLA SEKSU Z BENEFICJENT_KAMI

5

Pracownicy organizacji humanitarnych zobowiązani są zgłaszać wszelkie podejrzenia dotyczące dopuszczania się SEA przez współpracowników.

ZAWSZE ZGŁASZAJ SEA

6

Pracownicy organizacji humanitarnych zobowiązani są tworzyć i utrzymywać środowisko przeciwdziałające SEA.

NIE DLA SEA W TWOIM OTOCZENIU

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

PSEA NETWORK, POLAND

Sześć podstawowych zasad Interagency Standing Committee (12 września 2019 r.)

2. KONSEKWENCJE SEAH

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

PSEA NETWORK, POLAND

Konsekwencje SEA

MOŻLIWE REAKCJE OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH SEA

UTRATA ZAUFANIA
do siebie, rodziny, społeczności, instytucji

EMOCJE
dezorientacja, złość, rozpacz, brak nadziei

OBWINIANIE SIEBIE
wstyd, poczucie winy, klęski

LĘK/STRES
związany z niepewnością, brakiem poczucia bezpieczeństwa, wykluczeniem, izolacją

Perspektywa nakierowana na osobę poszkodowaną (VCA)

Ból fizyczny:
zranienia, blizny, siniaki

Inne stany medyczne:
choroby/wirusy przenoszone drogą płciową (w tym HIV), ciąża, bezpłodność

Upokorzenie, strach

Przemoc słowna i emocjonalna
(przenoszenie winy na ofiarę, wulgarny język)

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation
PSEA NETWORK, POLAND

3. JAK PRACOWAĆ Z OSOBAMI DOŚWIADCZAJĄCYMI SEA?

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

PSEA NETWORK, POLAND

Jak bezpiecznie reagować na ujawnienia przypadków SEA?

Pamiętaj, że to *Ty* jesteś w pozycji władzy.

Przykłady ujawnienia SEA

- Beneficjentki uczestniczące w grupie fokusowej mówią ci, że pracownik pomocowy zajmujący się dystrybucją żywności w ośrodku prosi o seks w zamian za dodatkowe porcje.
- Mieszkaniec ośrodka dla uchodźców mówi ci, że jedna z beneficjentek otrzymała propozycję podwiezienia do supermarketu przez pracownika humanitarnego i od tamtej pory dziwnie się zachowuje.
- Dzieci mieszkające w ośrodku pobytowym mówią ci, że otrzymują prezenty od twojego współpracownika w zamian za spędzenie z nim czasu sam na sam.

Przykłady tego, co możemy powiedzieć

Bardzo mi przykro, że coś takiego cię spotkało.

Czy czujesz się komfortowo rozmawiając tutaj? Czy wolisz usiąść gdzieś indziej by porozmawiać?

Nie jestem terapeutką, ale mogę udzielić ci informacji o osobach i organizacjach, które mogą zapewnić wsparcie tobie i/lub twojej rodzinie. Czy chciałabyś się z nimi zapoznać?

Proszę, podziel się ze tym, wszystkim, czym chcesz się podzielić. Nie musisz opowiadać mi o swoich doświadczeniach, abym mógł udzielić Ci informacji na temat dostępnego wsparcia.

To co się stało nie jest twoją winą. Nikt, kto doświadcza przemocy nie jest temu winny.

Nie czuj presji, aby podejmować jakiekolwiek decyzje teraz. Możesz to spokojnie przemyśleć i zawsze zmienić zdanie w przyszłości.

Czego nie mówić?

Będę potrzebować świadka żeby potwierdził to, co mówisz.

Pracowniczki i pracownicy humanitarni to porządni ludzie. Czy sama ją podrywałaś?

Mówisz o moim koledze. To jest dobra osoba. Nie mogę uwierzyć, że oskarżasz go o takie rzeczy...

Rozumiem, że on zrobił coś nieodpowiedniego, ale ty też go wykorzystałaś. Otrzymałaś coś w zamian. Dlaczego teraz zmieniasz zdanie?

Czy jesteś pewien, że on jest pracownikiem humanitarnym? Może ci się pomyliło.

Jeśli osoba poszkodowana ujawni przypadek SEA

1. Wyjaśnij, że będziesz musiał_a zgłosić osobę, która dokonała omawianego czynu
2. Wyjaśnij, że informacje będą przekazane w sposób poufny
3. Pozwól by to osoba poszkodowana zdecydowała iloma informacjami chce się z tobą podzielić
4. Podziel się informacjami dotyczącymi wsparcia z którego osoba poszkodowana może skorzystać w danym mieście/regionie
5. Poproś o zgodę na podzielenie się szczegółami (takimi jak dane kontaktowe) z zespołem/osobą, która prowadzi dochodzenia
6. Zgłoś przypadek SEA (nawet jeśli to tylko podejrzenie) poprzez dostępny kanał

Jeśli **osoba trzecia** (inna niż osoba poszkodowana) powie ci o przypadku SEA

1. Podziel się informacjami o wsparciu, z których osoba doświadczająca SEA może skorzystać
2. Nigdy nie próbuj samodzielnie odnaleźć osoby poszkodowanej w celu jej identyfikacji
3. Zgłoś przypadek SEA (nawet jeśli to tylko podejrzenie) poprzez dostępny/odpowiedni kanał

Jeśli ktoś ujawni przypadek SEA podczas aktywności w grupie

- Podziękuj za podzielenie się informacją
- Poproś, aby skontaktować się z tobą po zakończeniu zajęć/sesji, jeśli osoba/osoby chcą formalnie zgłosić sprawę lub uzyskać wsparcie
- Przekieruj uwagę grupy na ogólne zagrożenia, a nie na konkretne przypadki
- Upewnij się, że nastąpi w tej sprawie dalsze działanie - np. jeśli osoba pokrzywdzona poprosi o wsparcie, upewnij się, że otrzyma kontakt do odpowiedniej osoby/organizacji

Jeśli jesteś świadkiem_kinią SEA

- Sprawdź czy jesteś bezpieczny_a i oddal się od bezpośredniego miejsca zagrożenia
- Nie angażuj się i nie próbuj kontrolować sytuacji
- Jeśli zdarzenie zagraża życiu dyskretnie wezwij policję i/lub ochronę
- Nie szukaj osoby poszkodowanej!
- Niezwłocznie zgłoś zdarzenie odpowiednim kanałem

Czego nie robić

- Nie umawiaj powtórnych spotkań z osobą poszkodowaną
- Nie wzbudzaj fałszywych oczekiwań i nie składaj obietnic
- Nie próbuj samodzielnie rozwiązać sytuacji
- Nie zgłaszaj zdarzenia na policję bez zgody osoby poszkodowanej.

Jeśli osoba doświadczająca SEA ma mniej niż 18 lat

- Świadoma zgoda dziecka zgodnie z jego etapem rozwojowym.
- Świadoma zgoda rodzica, opiekuna_ki prawnego_j lub osoby sprawującej opiekę.
- **Z wyjątkiem sytuacji,** gdy poinformowanie rodzica lub opiekuna_ki mogłoby narazić dziecko na niebezpieczeństwo.
- Jeśli dziecko jest zbyt małe, aby zrozumieć co się stało, wyjaśnij sytuację jego rodzicowi lub opiekunowi_ce.

ŚCIEŻKI PRZEKIEROWAŃ (*referral pathway*)

[Working Group: Poland GBV Sub-Sector]

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

PSEA NETWORK, POLAND

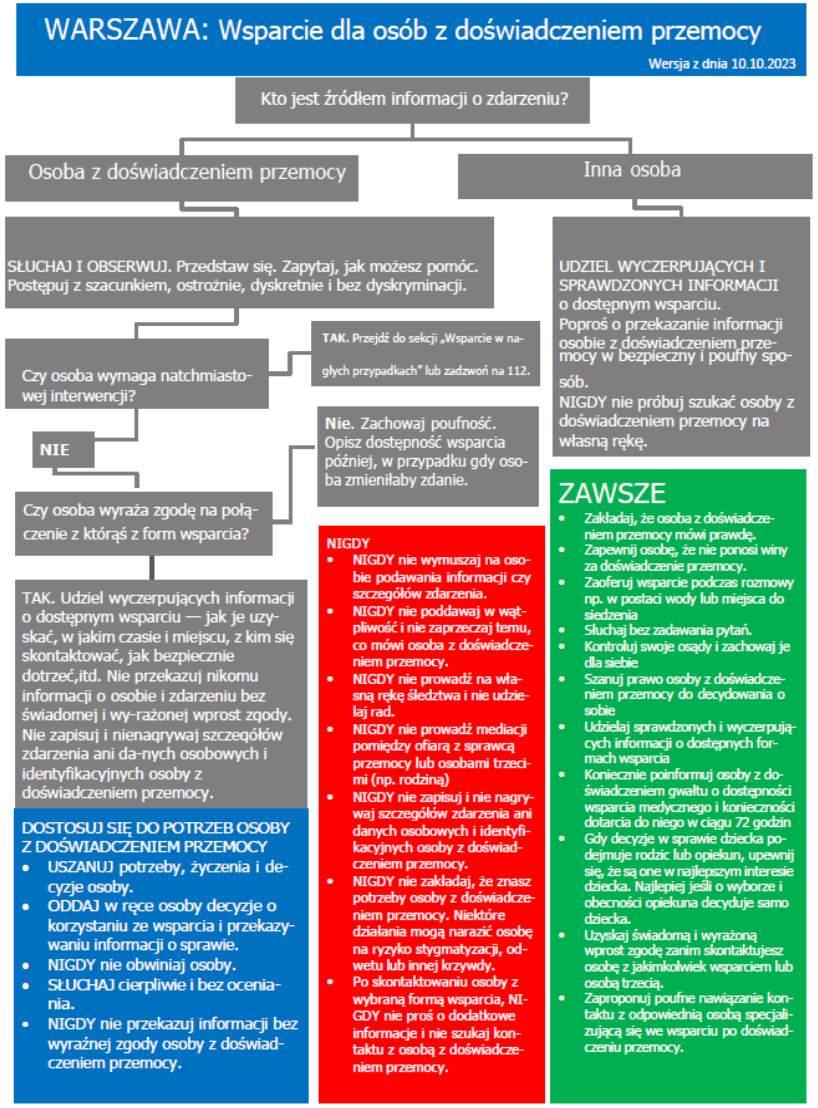

Zasady pracy z osobami poszkodowanymi

1. Bezpieczeństwo
2. Poufność
3. Szacunek
4. Brak dyskryminacji

4. ZGŁASZANIE PRZYPADKÓW SEA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

PSEA NETWORK, POLAND

Jak bezpiecznie zgłosić przypadek SEA?

Skontaktuj się z osobą zajmującą się PSEA w twojej organizacji lub skorzystaj z dostępnych opcji zgłoszenia zdarzenia.

- Czy zaobserwowałeś_aś zdarzenie lub podejrzewasz, że do niego doszło?
- Czy słyszałeś_aś, że ktoś sugeruje, że doszło do zdarzenia?

Rozpoznaj

Zgłoś

- Zgłoś przypadek SEA (nawet jeśli to tylko podejrzenie) poprzez dostępny/odpowiedni kanał

- Weź udział w procesie dochodzeniowym jeśli zostaniesz poproszony_a o pomoc
- Kontynuuj zgłaszanie jeśli zdarzenia nadal mają miejsce.

Bądź czujny_a

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

PSEA NETWORK, POLAND

Kiedy zgłosić zdarzenie na policję?

- Bezwzględny **obowiązek zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa** mamy wtedy gdy przestępstwo dotyczy najpoważniejszych czynów zabronionych. Ustawodawca wymienił je w art. 240 § 1 k.k. Do czynów tych należy m.in.:
  - zabójstwo,
  - seksualne wykorzystanie bezradności lub niepoczytalności innej osoby,
  - obcowanie płciowe z osobą małoletnią lub doprowadzenie jej do poddania się czynnościom seksualnym,
  - zamach na życie Prezydenta RP.
- Niepoinformowanie organów ścigania o przestępstwie w przypadku czynów zabronionych wyszczególnionych w ww. artykule stanowi przestępstwo. Osoba, która tego zaniecha musi liczyć się z narażeniem na odpowiedzialność karną. Za takie zachowanie, grozi kara pozbawienia lat 3.

Ćwiczenie

Znajdujesz się w oddalonej od miasta lokalizacji gdzie prowadzisz warsztaty artystyczne. Młoda kobieta podchodzi do ciebie po sesji, aby opowiedzieć o zdarzeniu związanym z wykorzystywaniem seksualnym.

Co robisz?

Prosisz o więcej szczegółów dotyczących tego co się stało, kto był zaangażowany, gdzie to było i kiedy

- Pamiętaj, że wyzyskiwanie i wykorzystywanie seksualne (SEA) to przemoc ze względu na płeć (GBV) gdzie sprawcą_czynią jest osoba pracująca w **sektorze pomocowym**.
- O szczegóły dotyczące tego, co się wydarzyło i kto był zaangażowany, **nie powinny** pytać osoby, które nie są odpowiednio przeszkolone w tym zakresie.
- Bez odpowiedniego szkolenia w zakresie przeprowadzania rozmów na temat nadużyć, pracownicy_czki nie powinni podejmować prób uzyskania dodatkowych informacji o zdarzeniu.

Postanawiasz, że nie masz obowiązku zgłoszenia, ponieważ nie masz pewności czy zdarzenie dotyczy SEA czy nie

- Każda osoba pracująca w ONZ i organizacjach partnerskich **ma obowiązek zgłoszenia** jakichkolwiek zarzutów i podejrzeń dotyczących SEA, a także wszelkich działań odwetowych związanych z SEA.

Sprawdzasz kto w twojej organizacji zajmuje się procesowaniem spraw związanych z SEA

- Twoim zadaniem jest dowiedzenie się jak zgłosić tę sprawę wewnątrz organizacji w celu dalszego postępowania.
- Jeśli w organizacji nie ma osoby zajmującej się PSEA, należy skierować sprawę do osoby zajmującej się kwestiami ochrony (Protection Focal Point) lub przemocy ze względu na płeć (GBV Focal Point).

Próbujesz porozmawiać bezpośrednio z osobą, która jest podejrzana o dopuszczenie się SEA

- Dochodzenie w sprawie SEA nie powinno być **nigdy** rozpoczynane od rozmowy z osobą podejrzaną przez osoby nieprzeszkolone w tym zakresie oraz bez wszczęcia postępowania.

Próbujesz porozmawiać bezpośrednio z osobą, która doświadczyła SEA, żeby potwierdzić czy doszło do zdarzenia

- Bez odpowiedniego szkolenia w zakresie przeprowadzania rozmów na temat nadużyć, pracownicy nie powinni podejmować prób uzyskania dodatkowych informacji o zdarzeniu.
- Proces dochodzeniowy powinien być prowadzony przez przeszkoloną osobę/zespół.
- Jakie mogą być inne powody dla których nie jest to poprawna reakcja?

Przeszkody w zgłaszaniu

Dlaczego waszym zdaniem nie wszystkie przypadki niewłaściwych zachowań na tle seksualnym są zgłaszane?

Przeszkody w zgłaszaniu

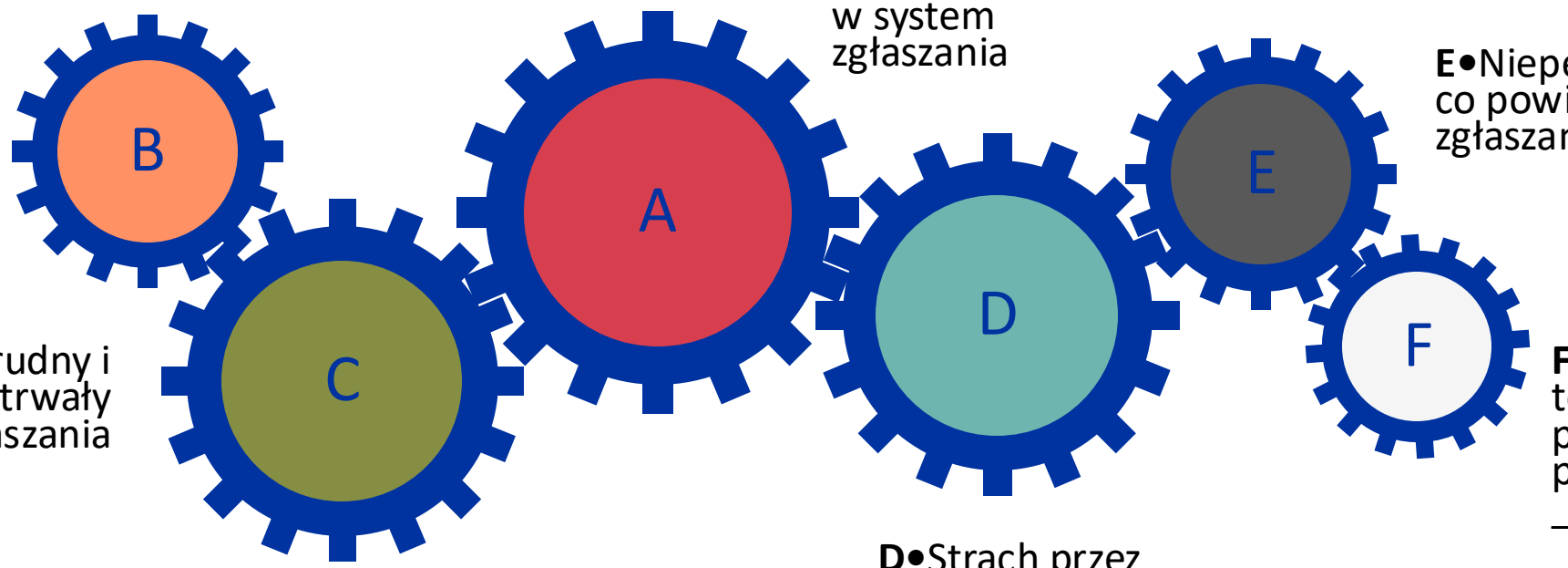

B•Brak komunikacji i transparentności gdy dojdzie do zgłoszenia

A•Brak zaufania w system zgłaszania

E•Niepewność, co powinno być zgłaszane

C•Trudny i długotrwały proces zgłaszania

F•Relacje towarzyskie pomiędzy pracownikami _czkami

D•Strach przez działaniami odwetowymi

5. ROLA I ZOBOWIĄZANIA NASZYCH ORGANIZACJI

Standardy PSEA dla organizacji partnerskich ONZ

Minimalne wymagania:

Partner realizujący projekt posiada dokument dotyczący polityki w zakresie PSEA i/lub politykę bezpieczeństwa,która spełnia standardy postępowania wymienione w sekcji 3 dokumentu ST/SGB/2003/13, obejmujące:

- Definicje wyzyskiwania i wykorzystywania seksualnego zgodne z definicjami Organizacji Narodów Zjednoczonych (ST/SGB/2003/13, 2003)
- Wyraźny zakaz SEA / Zero tolerancji dla SEA w każdym przypadku
- Obowiązek raportowania: wymóg, aby wszystkie zarzuty dotyczące SEA były niezwłocznie zgłaszane

Narzędzia i strategie budowania zaufania i wspierania zgłaszania

- Lokalne mechanizmy zgłaszania w organizacjach dostępne dla społeczności z którymi pracujemy
- Bezpiecznie (i anonimowe) formy zgłaszania dostosowane do potrzeb społeczności - np. dostępne w różnych językach, dla osób z niepełnosprawnościami, online/offline
- Materiały informacyjne, np. animacje o PSEA: https://www.youtube.com/watch?v=WeFVQ0t8nQM
- Regularne spotkania informacyjne i podnoszące świadomość na temat praw osób z którymi pracujemy
- Adekwatne i przejrzyste sposoby procesowania zgłoszeń (adekwatne polityki, kodeksy postępowania w organizacji, regularne szkolenia)

Wsparcie dla partnerów RRP

PSEA-AAP Network:

- Referral SOPs
- Lista punktów kontaktowych do zgłaszania SEA w naszych organizacjach
- Pool of investigators

Zapisz się do PSEA-AAP Network:

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

PSEA NETWORK, POLAND